

Téma:

**SZAKPOLITIKAI TANULMÁNY –
KÖRNYEZETVÉDELEM**

Időszak:

2014. április

Dátum:

2014. május 23.

SZÁZADVÉG
ALAPÍTVÁNY

SZÁZADVÉG
gazdálkodásutató zrt.

STRATEGOPOLIS
KÖRNYEZETPOLITIKAI TANULMÁNYOK ÉS TUDÁSBELI KÖZVETÍTÉS

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú
szerződés teljesítésére készült

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló	1
A tárgyhónapban meghozott intézkedések	2
<i>Egyes környezetvédelmi tárgyú jogszabályok módosítása</i>	<i>2</i>
<i>Előirányzat-átcsoportosítás a Téry Ödön Nemzeti Turistaház-fejlesztési Program végrehajtása érdekében</i>	<i>3</i>
<i>Módosultak a „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot” előírásai</i>	<i>4</i>
Egyéb politikai témák	7
<i>Kiosztották a Greenovációs díjakat</i>	<i>7</i>
<i>Fakivágások a budapesti 1-es villamos építése során.....</i>	<i>7</i>
<i>1,5 milliárd forint kártérítés keleti lápibagoly lepkék miatt.....</i>	<i>8</i>
<i>Hulladékgazdálkodási bírsággal sújtották a Szentesi Víz- és Csatornamű Kft.-t</i>	<i>10</i>
<i>Terjedő geotermikus energia felhasználás.....</i>	<i>11</i>
<i>Vita a sportrepülőtér körül a Hármashatár-hegyen.....</i>	<i>12</i>
<i>Föld Napja 2014</i>	<i>13</i>
<i>Konferencia a klímapolitikáról</i>	<i>14</i>
Külpolitikai és nemzetközi kitekintés.....	17
<i>Csökkenő érdeklődés a szelektív hulladékgyűjtésre Maros megyében.....</i>	<i>17</i>
<i>Korlátozná az Európai Parlament a műanyag zacskók számát</i>	<i>18</i>
<i>Az idegenhonos özönfajokra vonatkozó szabályozás vitája</i>	<i>18</i>

Vezetői összefoglaló

A tárgyhónapban hozott intézkedések köréből, jelentőségét és az érintettek számát, továbbá pénzügyi vonzatait tekintve is a fontosabbak közé sorolható, hogy módosult a „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot” fenntartása kapcsán vizsgált feltételrendszer. A vonatkozó jogszabály-módosítás értelmében a közvetlen agrártámogatások maradéktalan lehívása érdekében a gazdálkodóknak a tájelemek megőrzése keretében mostantól az ország egész területén külön kijelölt fa- és bokorcsoporthoz megővítéséről is gondoskodniuk kell. Az intézkedés táj- és természetvédelmi célokat egyaránt szolgál, de a mezőgazdasági táblák zöld infrastruktúra elemeinek fenntartásával a drasztikusan csökkenő védett fajok állományának stabilizálásán túl, apróvad gazdálkodási szempontból is relevanciával bír. A támogatási kérelmek benyújtásának határideje 2014. május 15., így a jogszabály időben jelent meg ahhoz, hogy a gazdálkodási év során az említett tájelemek megőrzése is számon kérhető legyen a területalapú támogatást igénylőkön, akiknek száma tavaly meghaladta a 180 ezret.

Az Európai Parlament 2014. április 16-i ülésén első olvasatban elfogadta az idegenhonos özőnfajok betelepítésének és elterjedésének a megelőzéséről és féken tartásáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló álláspontot. A rendelet tervezet nem tartalmazza az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékét, így egyelőre a tervezett szabályozás nem ad alapot azokra az aggodalmakra, melyek a hazai fehér akác állományok védelmének biztosítása érdekében az elmúlt hónapokban többször megfogalmazódtak és vitákhoz vezettek.

A hónapban nagyobb sajtófigyelem övezte annak a kokadi gazdálkodónak az ügyét, akit a keleti lápibagoly lepke (*Arytrura musculus*) élőhelyének kaszálással, cserjeirtással történő károsítása miatt a Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség, a törvényszékhez benyújtott keresetével 1,5 milliárd forint kártérítés megfizetésére kérte kötelezni.

Április 22-én, a Föld napján a környezetünk és a természet megőrzésének fontosságára felhívó rendezvénysorozattal tartott ünnepet a környezetvédelmi ágazat, melynek keretében öt szakember Pro Natura-díjat vehetett át.

A tárgyhónapban meghozott intézkedések

Egyes környezetvédelmi tárgyú jogszabályok módosítása

Intézkedés:

Hatályba lépett az egyes környezetvédelmi tárgyú rendeletek módosításáról 31/2014. (IV. 3.) VM rendelet. A miniszteri rendelet három eltérő tárgyú jogszabályt módosított a környezetbarát termék védjeggyel, egyes légszennyező anyagok kibocsátási határértékeivel kapcsolatban, valamint egyes környezetvédelmi hatósági eljárásokban fizetendő igazgatási szolgáltatási díjakra nézve.

Elemzés:

A jogalkotó pótolta azt a hiányosságot, miszerint az elmúlt években bekövetkezett szervezeti változások miatt szükségessé vált a környezetbarát, környezetkímélő megkülönböztető jelzés használatának feltételrendszeréről szóló 29/1997. (VIII. 29.) KTM rendelet módosítása. A miniszteri rendeletben több közigazgatási szervezet még a korábbi elnevezésével szerepelt, illetve a minisztériumi hatáskörök megváltozása miatt a környezetbarát termék minősítési feltételeit kidolgozó Értékelő és Minősítő Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) személyi összetételét is változtatni kellett. Annak elkerülésére, hogy egy későbbi hatáskör-változás miatt a rendelet módosítása ismételten szükségessé váljon, a minisztériumok elnevezése helyett immár az egyes miniszterek szakpolitikai feladat- és hatáskörét rögzíti a jogszabály. Új elemként került jelent meg továbbá, hogy a Bizottságba kizárólag azon gazdasági érdekképviselőt ellátó, illetve fogyasztóvédelmi, továbbá kereskedelmi – országos működésű – civil szervezet delegálhat tagot, amely legalább 5 éve működik.

Az 50 MWth és annál nagyobb teljes névleges bemenő hőteljesítményű tüzelőberendezések működési feltételeiről és légszennyező anyagainak kibocsátási határértékeiről szóló 110/2013. (XII. 4.) VM rendelet módosításának eredményeként a légszennyező anyagokra vonatkozó egyes előírások a korábbi tervektől eltérően 2016. január 1. napja helyett már 2014. április 15-én hatályba lépnek. Ugyanakkor az átmeneti szabályok közé bekerült új normatív szabály alapján a hatályba lépés ellenére sem kell alkalmazni ezeket 2015. december 31-ig – azaz a jogszabály-szerkesztési módszeren változtatott a jogalkotó. A módosítás indoka vélhetően az, hogy így a jogalkalmazók is egyszerűbben és hatékonyabban fel tudnak készülni az új kibocsátási határértékek alkalmazására.

A környezetvédelmi, természetvédelmi, valamint a vízügyi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól szóló 33/2005. (XII. 27.) KvVM rendeletet (a továbbiakban: KvVM rendelet) két ponton módosította a vidékfejlesztési miniszter. Az első esetben egy új típusú hatósági eljárás igazgatási szolgáltatási díja került bele a rendeletbe: az újrahasználható csomagolószer bérleti rendszerének engedélyezése. Ennek jogszabályi alapjait a

környezetvédelmi termékdíjról szóló 2011. évi LXXXV. törvény 2014. január 1-jei módosítása teremtette meg, amelyet követően lehetővé vált, hogy az újrahasznosítható csomagolószerek termékdíját a csomagolószerszám első belföldi bérbeadójának nem kell megfizetni, amennyiben a környezetvédelmi hatóság által engedélyezett bérleti rendszert működtetnek. Az új jogintézmény a termékdíj raktár szabályozásához kapcsolódik, a részletszabályait az újrahasználatos csomagolószerszám bérleti rendszerének szabályairól szóló 533/2013. (XII. 30.) Korm. rendelet tartalmazza.

A KvVM rendelet másik módosítása a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelméről szóló egyezményről (CITES) kapcsolatos engedélyek (bizonylatok) kiállításának hatósági eljárására vonatkozik: az igazgatási szolgáltatási díjat korábban szállítmányonként egységes összegben (10 600 Ft) kellett megfizetni, 2014. május 4-étől kezdődően már szállítmányonként egy taxonra 10 600 forintot, minden további taxonra további 1000 forintot kell leróni. (A taxon az élőlények csoportosításával, leírásával és elnevezésével foglalkozó tudományágban, a biológiai rendszertanban használatos kifejezés. Taxonnak nevezik az élőlények egyazon kategóriára sorolt és közös gyűjtőnévvel ellátott csoportját, pl. egyes madárfajok, teknős fajok, tokfélék.)

Előirányzat-átcsoportosítás a Téry Ödön Nemzeti Turistaház-fejlesztési Program végrehajtása érdekében

Intézkedés:

A Kormány a Téry Ödön Nemzeti Turistaház-fejlesztési Program keretében megvalósuló infrastruktúra-fejlesztésekről, valamint a rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalékból történő előirányzat-átcsoportosításról szóló 1220/2014. (IV. 8.) Korm. határozatával döntött a Programmal érintett ingatlanok felújítására szánt összegről, illetve egy egységes vagyonkezelési rendszer kidolgozásáról.

Elemzés:

A Kormány 2013 decemberében döntött a Téry Ödön Nemzeti Turistaház-fejlesztési Program (a továbbiakban: Program) elindításáról. A Program keretében 14 megyében közel 40 turisztaszálló és menedékház, illetve az ezekhez kapcsolódó természetjáró infrastruktúra felújítása történik meg. A Program fő felelőse a kiemelt sportlétesítmény-fejlesztésekkel, sportberuházásokkal összefüggő kormányzati feladatok ellátásáért felelős kormánybiztos, Víg László, aki szerint¹ a cél, hogy a magyar túraútvonalak mentén is „osztrák körülmények” fogadják a kirándulókat. A Kormány határozatában is megerősítette a korábbi szándékot, mely szerint a kormánybiztos az idén 100 éves Magyar Természetjáró Szövetséggel

¹ <http://www.mob.hu/turistahaz-fejlesztési-programot-indít-a-kormány>

együttműködve köteles kidolgozni a Programmal érintett ingatlanok egységes vagyonkezelési rendszerét.

Az érintett ingatlanok a felújítást követően a Nemzeti Sportközpontok vagyonkezelésébe, majd a Magyar Természetjáró Szövetség hasznosításába kerülhetnek. A részletes beruházási programot a kormánybiztosnak 2014. május 31-ig kell elkészítenie, és szintén eddig az időpontig kell a vidékfejlesztési miniszternek és a nemzeti fejlesztési miniszternek kidolgoznia az egységes vagyonkezelési rendszert.

A Program végrehajtására 2014. év első félévét érintően a Kormány 150 millió forintot csoportosított át a rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalékból. Az összeggel az emberi erőforrások minisztere köteles 2014. december 20-ig elszámolni, és a fel nem használt részt visszatéríteni.

A Program megvalósításához 2014. második félévében további 500 millió forint, 2015-ben pedig 1,25 milliárd forint biztosítását is elrendelte a Kormány. A turisztikai szolgáltatások fejlesztésével, promóciójával társítva a program széles társadalmi réteg számára közvetítheti a kapcsolódás, a szabadidő egészséges, aktív eltöltésének lehetőségét. A tervek szerint más egységes programok is indulhatnak a kerékpár-, a lovas- és a vízi sportok létesítményeinek fejlesztésére.

Módosultak a „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot” előírásai

Intézkedés:

2014. április 18-án hatályba lépett az egységes területalapú támogatások és egyes vidékfejlesztési támogatások igényléséhez teljesítendő „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot” fenntartásához szükséges feltételrendszer, valamint az állatok állategységre való átváltási arányának meghatározásáról szóló 50/2008. (IV. 24.) FVM rendelet módosításáról szóló 42/2014. (IV. 14.) VM rendelet. A módosítást követően kis mértékben változtak a „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot” előírásai.

Elemzés:

Az Európai Parlament és a Tanács 1307/2013/EU rendelete² hatályon kívül helyezte a Kölcsönös Megfeleltetés (KM) előírásokat szabályozó 73/2009/EK tanácsi rendeletet, és új támogatási rendszereket hozott létre, 2014. január 1-jétől.

Annak érdekében, hogy az átmenet során biztosított legyen a jogbiztonság, bizonyos, a korábban vállalt kiadásokat az új programozási időszakban is támogathatóvá kell tenni az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) nyújtott hozzájárulásból,

² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013R1307&from=HU>

amennyiben még fennállnak teljesítendő kifizetések. Így a mezőgazdasági termelőknek nyújtott jövedelemtámogatáshoz a 2014. naptári évben is a 73/2009/EK tanácsi rendeletnek kell alapul szolgálnia, ezért az Európai Parlament és a Tanács 1310/2013/EU rendelete³ átfogó szerkezeti változtatásokat eszközölt a Közös Agrárpolitika különböző területein, különös tekintettel a KM rendszerére. Ezen módosítások megteremtették a feltételeit a KM követelmények két fő alappillérét képező Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapotnak (HMKÁ), valamint Jogszabályba Foglalt Gazdálkodási Követelményeknek (JFGK) a szabályozására, biztosítva ezzel az új szerkezeti struktúra érvényesülését.

A jogszabály-módosításnak köszönhetően az 50/2008. (IV. 24.) FVM rendelet kiegészült egy új fogalommal, és a kibővült a kötelezően megőrzendő, a Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszerben (MePAR) rögzített tájképi elemek listája: immár a gémeskút és a kunhalom mellett az 5000 négyzetméternél kisebb, jellemzően nem vonalas kiterjedéssel rendelkező, legalább 50%-ban fás szárú növényekkel borított terület (fa- és bokorcsoport).

A bővítést az uniós előírások is kötelező teszik, illetve természetvédelmi érdekek is indokolták. A módosítást követően a fa- és bokorcsoportokra is érvényes a kunhalmokra vonatkozó azon előírás, miszerint a terület gyeperőssítésének helyreállítása érdekében történő előkészítő beavatkozások kivételével bármilyen mezőgazdasági talajmunka végzése tilos. Ugyanakkor új előírás, hogy a fa- és bokorcsoportra vonatkozó fahasználat esetén a teljes naptári évben biztosítani kell, hogy a területet legalább 50%-ban fás szárú növények borítsa. Mindezek célja, hogy a szántóval körülvett fás vegetációjú „fa- és bokorcsoportok” megőrzése biztosított legyen a támogatott területeken.

Új mezőgazdasági előírás, hogy vetésváltás esetén a vetőmag célra termesztett hibridkukorica nem csupán egymás után három évig termesztendő.

A felszín alatti vizek védelme érdekében továbbá a korábban a JFGK-ban tett előírások átkerültek a HMKÁ rendszerébe, melyeket a külön jogszabályban [a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet] meghatározott K1 (például szerves halogén, foszfor és ólomvegyületek) és K2 (például félfémek és fémek és ezek vegyületei) minősítésű anyagok vonatkozásában kell alkalmazni. Immár a HMKÁ írja elő, hogy a meghatározott szennyezőanyagokat felszín alatti vízbe közvetlenül, illetve földtani közeg kitermelésével létrehozott mesterséges tóba bevezetni tilos. Ugyanakkor a szennyezőanyagok felszín alatti vízbe történő közvetett bevezetése általánosságban nem tiltott, az illetékes hatóság meghatározott feltételekkel engedélyt adhat rá.

A „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot” új előírásai betartásának ellenőrzése kapcsán módosult továbbá az 50/2008. (IV. 24.) FVM rendelet 2. melléklete, és a jogalkotó

³

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013R1310&qid=1398877322075&from=EN>

meghatározta a felszín alatti vizek védelmére vonatkozóan is az előírásoknak meg nem felelés mértékére, súlyosságára és tartósságára vonatkozó megállapításokat.

A fa- és bokorcsoportok megőrzésére vonatkozó kötelezettség megjelenése a közvetlen agrártámogatások igénylésének feltételrendszerében természetvédelmi, de apróvad-gazdálkodási szempontból is igen fontos lépésnek tekinthető. A mezőgazdasági hasznosítás által meghatározott hazai tájakon az utóbbi évtizedekben fokozott mértékben volt tapasztalható a mezsgyék, mezővédő erdősávok, fa- és bokorcsoportok – az ún. zöld infrastruktúra elemeinek – csökkenése. A biotóp hálózat említett elemeinek művelésbe vonása, felszámolása összefüggésbe hozható a területalapon nyújtott támogatásokkal, melyek megjelenésével a gazdálkodók érdeklétté váltak a művelésbe vont területeik maximalizálásában. Az élőhely-struktúra megváltozása számos védett faj, de olyan, korábban stabil állománnyal rendelkező vadászható fajok állományának drasztikus csökkenéséhez is hozzájárult, mint a fácán vagy a fogoly. A mezőgazdasági élőhelyek állapotának kedvezőtlen alakulásának felgyorsulására enged következtetni az azokhoz kötődő madárfajok (kék vércse, kerecsensólyom, tűzok, búbos banka, parlagi tyúk stb.) állományainak csökkenése is. A Birdlife International 2012-ben közzétett kutatási eredményei szerint mintegy 300 millió madár tűnt el az utóbbi 3 évtizedben az európai agrár-élőhelyekről⁴. A Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot előírásain belül, a tájelemek szélesebb körű védelmével európai uniós szinten fogalmazódik meg az ökológiai hálózat ezen elemeinek megőrzésének fontossága. Az előíráshoz szorosan kapcsolódhat a jövőben a Közös Agrárpolitika zöldítése keretében 2015-től életbe lépő feltétel, amely szerint a gazdálkodók, a jogosult területeik 5%-át ökológiai célterületként kell fenntartaniuk.

Kérdéseket vethet fel, s az inváziós növények visszaszorításának tárgyában készülő tanácsi rendelet körüli vitában különleges figyelmet érdemel, hogy a HMKÁ szabályai nem tesznek különbséget az egyes facsoportok között azok fajösszetétele alapján. Utóbbiak értelmében az idegenhonos, inváziós növényfajokból (pl. fehér akác, bálványfa) álló facsoportok fenntartása is megvalósul a hatályba lépett jogszabállyal.

⁴ http://www.mme.hu/300_millio_madar_tunt_el_az_agrarelohelyekrol

Egyéb politikai témák

Kiosztották a Greenovációs díjakat

A Professional Publishing Hungary által meghirdetett III. Greenovációs Nagydíjon a Magyarországon tevékenykedő cégek, szervezetek február 14-ig indulhattak, 5 kategóriában⁵, az elvárás mindössze annyi volt, hogy a fenntartható fejlődést, illetve környezetvédelmet célzó, 2013. december 31-ig elindított fejlesztést, beruházást kellett felmutatni. A 2014. évben rekordszámú – szám szerint 50 – pályázat érkezett a Nagydíjra⁶.

A Greenováció Nagydíjat Zalaszentmárton Község Önkormányzatának Ökofalu programja nyerte el⁷. A zsákfalu önkormányzata falu-megújító programot indított, melynek éppúgy része a kultúrtáj helyreállítása, a háztáji gazdálkodás elindítása, mint a történeti táj megőrzése és fejlesztése. Első lépésként helyreállították az őshonos kultúrnövényzetet, közel 1000 őshonos gyümölcsfát telepítettek. Zöldség-, fűszer- és gyógynövény-termesztésbe fogtak, forrásfoglalást követően kialakítottak egy öntözőtavat is. A falu az intézkedéseknek köszönhetően gyakorlatilag önmagát látja el, nincs munkanélküliség, mindez egészségben és egységben megőrzött környezettel párosul.

Fakivágások a budapesti 1-es villamos építése során

A budapesti 1-es villamos új 3,2 kilométeres szakaszának (Rákóczi híd – Szerémi út – Hengermalom út) megépítése miatt több fának a kivágása mellett döntöttek. A fakivágásra jogosító engedélyeket az illetékes hatóságok adtak ki: egy engedélyt a XI. kerületi önkormányzat, kettőt pedig a XII. kerületi önkormányzat⁸. A Hengermalom úton lévő 28 db fa eltávolítására azért volt szükség, mivel a tervezett vágányzónában voltak, és így akadályozták a közmű-áthelyezési és -kiváltási munkákat, illetve némelyik korhadt volt a Budapesti Közlekedési Központ tájékoztatása szerint. A Szerémi úton további 30 fát kell kivágni, ezekre is megszerezték az önkormányzat engedélyét.

A három fakivágási engedély összesen 155 fa eltávolítását hagyta jóvá, 11 teljesen kiszáradt növény esetében pótlási kötelezettség nélkül. A munkálatok során a megmaradó fákat köteles a beruházók elkeríteni, a kivágottak helyett pedig összesen 166, átlagosan hat centiméter törzsátmérőjű díszfacsemetét, illetve 98 sorfát és 4370 cseréjét fognak ültetni. A fapótlás határideje az új szakasz elkészültének napja, de legkésőbb 2015. november 30.

⁵ <http://www.greennovacio.hu/2013/tudnivalok.php>

⁶ <http://www.packmarket.hu/component/content/article/24-friss-hirek/221-a-legjobb-greennovacio-oekofalu-zalaszentmarton>

⁷ <http://www.greennovacio.hu/2013/prezentaciok.php>

⁸ <http://nol.hu/belfold/fakivagassal-nyitnak-utat-a-villamosnak-1455677>

Az összesen 44,4 milliárd forint összértékű beruházást 2013 őszén kezdték el, első ütemben a Bécsi út és a Kerepesi út közötti pálya felújításával.

1,5 milliárd forint kártérítés keleti lápibagoly lepkék miatt

A Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség a törvényszékhez benyújtott keresetével 1,5 milliárd forint kártérítés megfizetésére kérte kötelezni Gabnai Ernőt a Kokad település mellett található területen elkövetett természetkárosítás miatt 2013 decemberében.

Gabnai Ernő 1999-ben vásárolta a Kék-Kálló Természetvédelmi Terület részét képező legelőt abból a célból, hogy erdőt telepítsen rá. A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság – akkor még hatóságként – nem engedélyezte az erdőtelepítést, mivel a területet időközben Natura 2000 területté is nyilvánították. Ezt követően a terület cserjék és fák nőttek be, míg 2011-ben Gabnai úgy döntött állattenyésztésbe fog a legelőként nyilvántartott ingatlanon. Ennek érdekében az illetékes természetvédelmi őrral egyeztetve – aki felhívta a figyelmét, hogy a tevékenységre engedélyt is kérni kell – meghatározták, mely növényeket lehet kivágni, és melyeket nem.

Gabnai Ernő 2012 októberében ennek megfelelően bejelentette a kaszálási szándékát a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóságának, illetve elektronikus úton a Hortobágyi Nemzeti Parknak is. A kormányhivatal 2012 decemberében válaszolt, melyben tudomásul vették a bejelentését, azonban mivel fokozottan védett természeti területről van szó, ezért előírták, hogy a kaszálásra kizárólag vegetációs időszakon kívül kerülhet sor. A nemzeti park igazgatóság nem válaszolt az elektronikus levelére, melyet – az ismerőseitől hallottak alapján – beleegyezésnek tekintett.

A kaszálási munkálatok decembertől márciusig tartottak, összesen 24 hektárnyi területet tisztítottak meg mozaikosan, azaz egyes részeken meghagyták a fákat és a bokrokat is.

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság igazgatója, Szilágyi Gábor elmondta az ügyben, hogy a természetvédelmi őr többször is felhívta a tulajdonos figyelmét arra, hogy a munkálatokhoz be kell szereznie a természetvédelmi hatóság engedélyét, mivel a terület védett természeti terület és Natura 2000 terület is egyben. A nemzeti park munkatársa tájékoztatta Gabnai Ernőt arról, hogy milyen korlátozásokat javasol majd az eljáró hatóságnak, így például a rekettyefüzes érintetlenül hagyását is. Ennek ellenére 2013 márciusában természetkárosításra utaló munkálatokat tapasztaltak, és ezért büntetőfeljelentést tettek az ügyben, illetve az illetékes környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőség is kiszabott 500 ezer forint természetvédelmi bírságot Gabnai Ernővel szemben.

Az ügyészség keresete alapján a természetkárosítással érintett lápmedrekben a védett keleti lápibagoly lepke (*Arytrura musculus*⁹, természetvédelmi értéke egyedenként 250 ezer forint) hatezer lepkéhernyója pusztult el, melynek élőhelye a fokozottan védett természeti terület és egyedüli elesége a hamvas fűz. A kártérítés összegét egy szakértői vélemény alapján állapította meg az ügyészség, amely egy 100 négyzetméteres területre vetített egyedszámláláson alapult. A szakértő a véleményét nem igazságügyi szakértői minőségében készítette el – csupán tanúként idézték be az ügyben –, ugyanakkor az ügyészség lényegében kizárólag erre alapozta a keresetét.

A szakértő, illetve a Debreceni Egyetem Evolúciós Állattani és Humánbiológiai Tanszékének professzora, Varga Zoltán szerint a természetkárosítás szempontjából a lepkékhez képest ugyanakkor sokkal jelentősebb a törvény erejénél fogva védett fűzláp elpusztítása¹⁰. Ezzel ugyanis a lepkék élőhelye szűnt meg, ami jelentősen hosszabb távú hatásnak tekinthető.

2013 decemberében a Nemzeti Élelmiszer-biztonsági Hivatal megsemmisítette jogszabálysértésre hivatkozva a kormányhivatal döntését. A másodfokú döntés szerint az elsőfokú hatóság eljárási hibát vétett, mivel a védett láppal érintett terület esetében nem vonta be az eljárásába a természetvédelmi hatóságot. A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal szerint az engedély kizárólag fakitermelésre vonatkozott, a cserjékre nem, illetve nem volt tudomásuk a terület védettségéről, mivel a természetvédelmi hatóság korábban nem kezdeményezte az ex lege védett láp kiterjedésének ingatlan-nyilvántartásba való feljegyzését.

A természetvédelmi hatóság által kiszabott bírság mértékét az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség másodfokú eljárásában 1,25 millió forintra emelte. Előírta továbbá a terület megfelelő gondozását a természetvédelmi őrrrel egyeztetve, mely során a tájidegen fajokat irtani kell, a gyepes területeket pedig évente kaszálni.

Gabnai Ernő azzal védekezik az ügyben, hogy nem volt tudomása arról, hogy a természetvédelmi hatóságnál is engedélyt kell kérni, illetve azt sem tudta, hogy a terület védett láp, amelyen a védett lepkefaj él. Nem érzi magát hibásnak, és azt reméli, hogy a bíróság is a javára dönt majd. A büntetőeljárás során természetkárosítás miatt akár 5 év elzárásra is ítéltető az elkövető.

Tárgyi ügyben sajnálatos, hogy egy amúgy széles gazdálkodói körben hiánytalanul teljesített kötelezettség elmulasztása keletkeztetett jelentős sajtóvisszhangot, tekintve, hogy a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 38. §-a értelmében országos jelentőségű védett természeti területen kaszálás kizárólag a természetvédelmi hatóság által kiadott engedély birtokában lehetséges. A természetvédelmi oltalom alatt álló területeken gazdálkodó több ezer mezőgazdasági termelő jogkövető magatartása a kaszálási engedélyek

⁹ http://www.macrolepidoptera.hu/lepke/Arytrura-musculus_hun

¹⁰ <http://www.origo.hu/itthon/20140417-riport-a-masfel-milliardos-lepkepusztitasrol.html>

kérelmezése, illetve Natura 2000 területek esetében a kaszálások idejének nemzeti park igazgatóságok irányába történő bejelentése terén – a beérkezett kérelmek, bejelentések száma alapján – folyamatosan javulónak mondható.

Hulladékgazdálkodási bírsággal sújtották a Szentesi Víz- és Csatornamű Kft.-t

A Szentesi Víz- és Csatornamű Kft. – a megállapított tényállás szerint – 2010. december 1. és 2012. augusztus 24. között 2374 tonna hulladéknak minősülő víztelenített szennyvíziszapot, valamint 185 tonna rácsszemetet (a szennyvíz tisztítása során a beépített szűrőn visszamaradó anyagokat) helyezett el jogellenesen.

A tevékenységre nézve a Kft. nem rendelkezett környezetvédelmi hatósági engedéllyel, az ügyvezető az ügyészség közlése¹¹ szerint nem volt tisztában azzal, hogy a tevékenységük során keletkező hulladékokat kizárólag megfelelő hulladéklerakóba szállíthatták volna. Az ügyészség a gondatlan elkövetésre, a beismerő vallomásra és az elkövetés egyéb körülményeire tekintettel megszüntette a nyomozást a gondatlanságból elkövetett, hulladékgazdálkodás rendjének megsértése vétség ügyében, ugyanakkor megrovásban részesítette a Kft. ügyvezetőjét.

A Kft.-vel szemben a környezetvédelmi hatóság ugyanakkor az engedély nélküli hulladékgazdálkodási tevékenységért 42,9 millió forint bírságot szabott ki.

A szentesi szennyvíztisztító telep területén még 1984-ben építettek egy víztelenítő centrifugát, amely segítségével a folyékony hulladékból (háztartási szennyvízből) csupán szennyvíziszap marad hátra, amely a hatályos jogszabályok szerint önmagában csak bizonyos esetekben minősül veszélyes hulladéknak. Ugyanakkor az elhelyezésének szigorú szabályai vannak, kizárólag meghatározott lerakóban helyezhető el, illetve engedélyezhető a mezőgazdasági felhasználása is.

A Kft.-vel szemben már a korábbi években is több hatósági eljárás volt folyamatban. Így például az Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség – megismételt eljárásban – a 81131-1-28/2013. számú határozatában közel 94,5 millió forintos vízszennyezési bírságot szabott ki 2013-ban a Tisza folyóban okozott káros vízszennyezés miatt. A megállapított tényállás szerint a Kft. 2011. augusztus 22-étől augusztus 24-ig a Kurca-főcsatornába vezette karbantartási munkák miatt a tisztított szennyvizet. A vízből vett minták elemzése szerint a vízbevezetés olyan mértékű vízminőség-romláshoz vezetett, amelynek következtében jelentős halpusztulás történt.

¹¹ <http://mklu.hu/hnlp14/wp-content/uploads/sajto1/2014/04/2014.04.03-csongrad-sajtokozlemenye-04-3-megrovásban-reszesult-a-csatornazasi-vallalat-vezetoje.pdf>

2014 januárjában a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal is eljárást folytatott a cég ellen, engedély nélkül végzett víziközmű-szolgáltatási tevékenység miatt. A megállapított tényállás szerint a Kft. a törvényi előírásoknak megfelelően nem nyújtott be 2013. május 31. napjáig víziközmű-szolgáltatói működési engedély iránti kérelmet, ugyanakkor a tevékenységét az új szolgáltató (Alföldvíz Zrt.) birtokba lépéséig tovább folytatta. A Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal 2251/2013. számú határozatában eltiltotta a víziközmű-szolgáltatói tevékenységtől a Kft.-t, illetve 50 ezer forint bírságra büntette – tekintve, hogy a Kft. az ellátás biztonsága érdekében fejtette ki tevékenységét az átmeneti időben.

Terjedő geotermikus energia felhasználás

A Geotermikus Szolgáltató által 2013 tavaszán indított geotermikus kaszkádrendszer beruházás próbaüzeme és a rendszer szabályozása zajlik Szegeden és Újszegeden. A rendszer segítségével 37 szegedi és újszegedi intézmény áll át részben vagy egészben a geotermikus energiával fűtésre. A nemzeti fejlesztési miniszter, Németh Lászlóné április elején a Szegedi Tudományegyetem (SZTE) klinikakertjében követendő példának nevezte a rendszert, különösen arra tekintettel, hogy hazánk geotermikus potenciálja közel másfélszerese a világtátlagnak¹².

A szegedi projekt közel 2 milliárd forintos pályázati forrásból épült, a fejlesztést hazai beruházók tulajdonában lévő helyi cég végezte. Az újszegedi termálkör 1,2 milliárdos költséggel épül, melyből 600 millió forint támogatás. A miniszter elmondta, hogy hazánk 2010 óta időarányosan minden évben teljesítette a Megújuló Energia Hasznosítási Cselekvési Tervben foglalt célkitűzéseket a megújuló energia felhasználást illetően: a 2009-es 8,18% részarányról 2012-re 9,6%-ra nőtt az arány.

Az SZTE rektora, Szabó Gábor elmondta, hogy a geotermikus kaszkádrendszernek, illetve a 800 kilowattos napelemparkjának köszönhetően az egyetem fenntartható intézménynek számít, és 35. a zöldgyetemek világranglistáján.

Mindkét kaszkádrendszer esetében 2 ezer méter mélységből termelik ki a 85-90 fokos termálvizet, melyet hasznosítást követően visszasajtolnak a felszín alatti rétegekbe. A szegedi rendszer látja el az SZTE épületrendszereinek, továbbá egyes önkormányzati épületek (rendelőintézet, városi sportuszoda) fűtését. A bejárásan elhangzott, hogy termálvíz kitermelése és visszasajtolása is megfelelően működik. A kaszkádrendszer lényege¹³ a többlépcsős energiakinyerés, azaz a magas hőmérsékletű vizet előbb légtérfűtésre, majd használati melegvíz ellátásra, illetve padló- és talajfűtésre, végül a fürdőben használják fel. A teljes rendszer várhatóan 2014 augusztusában készül el.

¹² <http://www.kornyezetvedelem.co.hu/index.php/477-geotermikus-energia-szegeden>

¹³ http://www2.sci.u-szeged.hu/geotermika/dokumentumok/szeged_rendszer.pdf

Április 4-én írt alá szerződést Mosonmagyaróváron az épülő geotermikus energiát hasznosító erőmű hosszú távú hőátviteléről Nagy István, a város polgármestere, illetve Kovács Péter, a geotermikus energiaszolgáltató projektársaság vezetője. A polgármester arról beszélt, hogy a beruházással jelentősen növelik a város energiabiztonságát, mivel megújuló energiára építik a távhő-szolgáltatást. Emellett jelentős szerepet szánnak a kertészeti növénytermesztés újraindításában és az ipari üzemek fűtésében is a termálvíznek.¹⁴

A 3,5 milliárd összköltségvetésű projekt közel 1 milliárd forintos uniós támogatást nyert el. A tervek szerint egy 2300 méter mély kútból 95-100 fokos termálvizet nyernek ki hasznosítás céljából. A kiépült hálózat és visszasajtoló rendszer az üzembe helyezését követően mínusz 20 fokos hidegig képes lesz ellátni a város teljes távhő-szükségletének 85%-át, és csupán a fennmaradó részt kell földgázzal biztosítani. A teljes rendszer a tervek szerint 2015-re épül meg, míg a hőátvitelről szóló megállapodás 25 évre szól.

Vita a sportrepülőtér körül a Hármashatár-hegyen

A Budai Tájvédelmi Körzetben, országos jelentőségű védett természeti területen található a hármashatár-hegyi repülőtér, amely 1998 óta a Műegyetemi Sportrepülő Egyesület üzemeltetésében áll. A terület vagyonkezelője, a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. (MNV Zrt.) tavaly júliusban mondta fel azonnali hatállyal a vagyongazdálkodási szerződést, melyet az Egyesület megtámadott a bíróságon, mivel jogszerűtlennek tartja – ezt azonban a Pesti Központi Kerületi Bíróság érdemi vizsgálat nélkül elutasította.¹⁵

Az MNV Zrt. azzal indokolta a felmondást, hogy az Egyesület nem tett eleget a vagyongazdálkodási szerződésében foglalt azon kötelezettségének, mely szerint évente nettó 4 millió forintot fordítanak felújításra, melyről a következő év január 31-ig elszámolnak.¹⁶ Szintén nem teljesítették azt a kitételezt, hogy a használatba vett eszközállományt az értékcsökkenésnek megfelelő összegben pótolni, bővíteni köteles az Egyesület. A hiányosságok miatt az MNV Zrt. többször is felszólította az Egyesületet a szerződésszerű teljesítésre, ezek eredménytelenségét követően éltek az azonnali felmondás jogával.

A területet vizsgálta idén márciusban a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség, és megállapította, hogy engedély nélkül egy hektáron mintegy 8729 m³ hulladékkal (építési törmelék, geotextília, vas- és betondarabok) töltötték

¹⁴ <http://www.kormany.hu/hu/nemzeti-fejlesztési-miniszterium/hirek/nemeth-laszlone-lehet-es-kell-is-tamaszkodni-a-geotermikus-energiara>

¹⁵ <http://www.vg.hu/vallalatok/kozlekedes/harmashatarhegy-jogszeruen-jart-el-az-mnv-426252>

¹⁶ http://mno.hu/magyar_nemzet_belfoldi_hirei/bezar-a-repter-jogsertesben-a-sportrepulok-1222104

fel a területet, ezért 155 millió forint hulladékgazdálkodási bírság megfizetésére kötelezte az Egyesületet és megtiltotta a további hulladékgazdálkodási tevékenységet.¹⁷

Az Egyesület közleménye¹⁸ szerint valóban végeznek földmunkákat a repülőtéren, azonban – a megfelelő hatósági engedélyek birtokában – az egyik kifutópályát töltik vissza, amelyhez kizárólag olyan anyagokat használnak fel, amiből a környező talaj is áll.

Az MNV Zrt. tervei szerint a védett természeti terület visszakerülhet a kirándulók használatába. Becslések szerint naponta 300-500 kutyát sétáltató kiránduló fordul meg a repülőtéren, annak ellenére, hogy a kifutópálya területén ez rendkívül veszélyes következményeket is magában hordoz. A Hármashatár-hegy kezelése ugyanakkor összetett feladat, hiszen jelentős a fokozottan védett fajok körébe tartozó ürge állománya is a területen. A faj rövid fűvű gyepterületeken találja meg élőhelyét, így a kifutópályaként való hasznosítás megfelelő körülményeket biztosított az állomány fennmaradásához. A Hármashatár-hegy füves kifutó pályát körülvéő tágabb környezetének fenntartása, hasznosítása tekintetében lényeges változást hozott a juhval való legeltetés megszűnése, a legelő állomány kétnyelv megbetegedésének következtében. Az élőhely fenntartásához kapcsolódó természetvédelmi érdekeknek való érvényszerzés, de a budapesti lakosok körében kedvelt túrahelysín megszokott tájképének megőrzése szempontjából is cserjeirtások elvégzése válhat szükségessé idővel a területen.

Föld Napja 2014

Április 22-én minden évben 175 országban tartanak különböző rendezvényeket a Föld Napja alkalmából annak érdekében, hogy felhívják a figyelmet a Föld természeti környezetének megóvására. A világon első ízben 1970. március 21-én tartottak Föld napi rendezvényeket, majd Denis Hayes amerikai egyetemi hallgató megalapította a Föld Napja Hálózatot (Earth Day Network) 1970. április 22-én, amelyet követően évente megrendezik a jeles eseményt. Magyarországon első alkalommal 1990-ben rendeztek Föld napi eseményeket.

A Magyar Nemzeti Múzeum kertjében a IV. Tudományfesztiválon interaktív bemutatókat és kísérleteket tartottak¹⁹. A rendezvény központi témáját a környezettudatos gazdálkodás, energiagazdálkodás és a hulladékkezelés képezte, illetve a Herman Ottó emlékéhez kapcsolódóan kiállítás is várta a látogatókat. Az eseményhez kapcsolódóan Dr. Illés Zoltán a Vidékfejlesztési Minisztérium Környezetügyért Felelős Államtitkára mondott beszédet²⁰, majd Pro Natura Díjat adott át Báldi Andrásnak, az MTA Ökológiai Kutatóközpont főigazgatójának, Kácsor László fotóművésznek, szakírónak, a Magyar Természettudományi Társulatnak, Márton Béla néprajzíróknak, nyelvjárás kutatóknak, a Szováta Szakadati Általános

¹⁷ <http://mno.hu/belfold/155-millio-forintos-birsag-a-sportrepulo-egyesuletnek-1223754>

¹⁸ http://index.hu/belfold/2014/04/26/a_klub_szerint_nincs_hulladek_harmashatarhegyen/

¹⁹ Metropol, 2014.04.25. (3. oldal), Tudományfesztivál idén is

²⁰ http://www.jozsefvaros.hu/hir/1765/Tudomanyfesztival_a_Fold_napja_jegyeben/

Iskola nyugalmazott tanárának és Dr. Molnár Gyulának, a Szegedi Tudományegyetem Ökológiai Tanszéke nyugalmazott címzetes egyetemi docensének. Pro Natura Emlékplakettet további 10 személy, illetve Miniszteri Elismerő Oklevelet 15 személy vehetett át.

Szintén a Föld napjához kapcsolódóan adták át a Szegedi Tudományegyetem Fűvészkertjében épült új üvegházat²¹, amely több mint ezer fajnak ad immár otthont. A 7,5 méteres belmagasságú, több mint 500 négyzetméteres épület mintegy 250 millió forintból készült, található benne trópusi tó és zöld fal is. Az átadához kapcsolódóan tartotta rendezvényét a Szegedi Környezetgazdálkodási Nonprofit Kft. is, amelynek az üzenete a környezetterhelés csökkentése volt, illetve az újrahasznosítás és a komposztálás.

Több napos rendezvénysorozatot tartott a Fővárosi Állat- és Növénykert is a Föld Napja, illetve a Föld-fesztivál alkalmából. Persányi Miklós a megnyitón elmondta, hogy az állatkert 1986. óta helyi jelentőségű természetvédelmi terület volt, 2014. január 1-jétől azonban már országos jelentőségű védett természeti területté minősítette a vidékfejlesztési miniszter. Április 29-én nyitották meg a Holnemvolt Parkot, amelyben az egykori Vidám Park műemléki védettséget élvező játéka várják a családokat. Ezt követően jövőre tervezik a Mesepark átadását, ahol új elvarázsolt kastély várja majd a látogatókat, majd a főbejárati zónát újíttják meg, illetve 2018-ra kialakítják a Pannon Parkot. Ez utóbbi a tervek szerint Európa legnagyobb biodómja lesz, helyenként 40 méter belmagassággal, szubtrópusi állatokkal és növényekkel, illetve Pannon-tenger akváriummal.²²

Budapesten az Állatkert mellett a Budai Tájvédelmi Körzet, a Fűvészkert, a Jókai-kert, a Gellért-hegy, a Háros-sziget, a Pál-völgyi-cseppkőbarlang és felszíne, a Szemlő-hegyi-barlang és felszíne, illetve a Sas-hegy számít országos jelentőségű védett területnek.

Konferencia a klímapolitikáról

„Klímapolitika: a klímaváltozás elleni küzdelem jövőképe” címmel tartott április 24-én konferenciát a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar (SZTE ÁJTK) Nemzetközi és Regionális Tanulmányok Intézete (NRTI) keretében működő EUROPE DIRECT Szeged európai uniós információs iroda a Szent-Györgyi Albert Agóra Informatóriumában. A rendezvény fő témája a globális, európai és magyarországi összefüggések, sajátosságok vizsgálata volt, különös tekintettel az Európa 2020 stratégia fényében. A klímaváltozás elleni küzdelem szempontjából fontos, hogy az elérendő célok és a megtett lépéseket értékeljék a különböző területen munkálkodó szakemberek.²³

Trócsányi László, az SZTE professzora, párizsi magyar nagykövet elfoglaltságai miatt nem tudta megtartani a nyitóbeszédét, helyette dr. Sulyok Márton egyetemi tanársegéd mondott

²¹ <http://szegedcafe.hu/2014/04/26/fold-napja-250-millios-uevghazat-adtak-at-a-fuveszkertben/>

²² <http://www.hirado.hu/2014/04/22/orszag-os-termeszetvedelmi-statuszt-kapott-a-fovarosi-allatkert-fotok/>

²³ <http://www.u-szeged.hu/sztehirek/2014-aprilis/klimakonferenciat>

köszöntőt a Nemzetközi és Regionális Tanulmányok Intézete nevében. Tájékoztatta a résztvevőket, hogy az SZTE 2013-ban a zöldgyetemek világranglistáját a 35. helyet szerezte meg, Európában pedig a 3. helyet. Ezt az utóbbi időszak innovatív és környezettudatos beruházásainak köszönheti az egyetem, mivel immár két éve helyeztek üzembe egy biogáz üzemet, illetve már a próbaüzeme zajlik annak a geotermikus kaszkádrendszernek, amely egyes épületek fűtését látja majd el.

A rendezvényen előadást tartott az Országos Meteorológiai Szolgálat (OMSZ) elnöke, dr. Radics Kornélia, aki szerint ma már nem lehet elkerülni a klímaváltozás hatásait. A légkörbe jutott széndioxid és más üvegházhatású gázok évtizedekig, sőt akár egy évszázadig is a légkörben maradnak és kifejtik hatásukat. Magyarországon is megfigyelhetők a globális klímaváltozás jelei az egyre intenzívebb hőhullámok és a szélsőséges csapadékeloszlást tekintve. A hőmérsékleti adatok alapján hazánkban a 20. század elejétől kezdődően lehet folyamatosan emelkedő hőmérsékletről beszélni, 2013. volt a kilencedik legmelegebb év 1901 óta. Idén nyáron is várhatóan jelentősen csökken a csapadék mennyisége, az 1961-1990-es referencia-időszakhoz képest akár 30%-kal, ezzel szemben a téli időszakban 20%-os csapadékmennyiség-növekedés várható. A harmadik legfontosabb természeti tényező a szél, melynek intenzitása és az általa okozott kár mértéke folyamatosan növekedik.

Az ENSZ klímaváltozással foglalkozó testülete, az IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change – Éghajlatváltozási Kormányközi Testület) tavaly novemberi helyzetértékelő jelentéséből kiderül, hogy 95%-os bizonyossággal állítható, hogy a klímaváltozást az üvegházhatású gázok kibocsátásával emberi tevékenység okozza. Az OMSZ elnöke hangsúlyozta ugyanakkor, hogy a klímaváltozás hatásainak mérséklésére mielőbb intézkedéseket kell tennünk, nem lehet tovább várni, mivel az éghajlat és egyes sérülékeny régiók (pl. a sarkvidék, az óceáni körfogás) már most is maradandó változásokat szenvedtek el.²⁴

Szintén felszólalt a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal nemzetközi kapcsolatokért felelős elnökhelyettese, dr. Nyikos Attila is, aki elmondta, hogy hazánkban a 2010-2030-as időszakban meghatározó lesz az atom-szén-zöld hármásra épülő energiapolitika. Ezek közül is a zöld és az atom aránya várhatóan növekedni fog, mivel például geotermikus energia tekintetében Magyarország rendkívül előnyös helyzetben van. Óriási lehetőségek vannak továbbá a biomassa és a napelemmel történő villamosenergia-termelésben is, illetve kormányzati törekvések vannak az energiahatékonyság növelésére is – több pályázati forrás is rendelkezésre áll, elsődlegesen a lakossági szektorban. A hazai lakásállomány 85%-a jelenleg energiahatékonyság szempontjából csupán az „E” kategóriába

²⁴ <http://www.hirado.hu/2014/04/24/kiszamoltak-egyre-forrobb-szarazabb-nyar-jon/>

tartozik, amely a legrosszabb minősítés, ezért is lenne különösen indokolt a korszerűsítések támogatása.²⁵

²⁵ <http://szegedma.hu/hir/szeged/2014/04/klimapolitika-jovokepek-es-cselekvesi-tervek.html>

Csökkenő érdeklődés a szelektív hulladékgyűjtésre Maros megyében

2007 novemberében helyezték üzembe a romániai Kisgörgény határában a részben PHARE-alapból (1 millió euró támogatásból), részben önkormányzati társulási hozzájárulásokból megépült hulladékátrakó állomást, amely a nyárádmenti településeken összegyűjtött hulladékok szétválogatását és újrahasznosítását végzi. Az önkormányzati társulást 12 község és Nyárádszereda város alapította, a hulladékgazdálkodási létesítmény kezdetben közel 30 ezer háztartás hulladékát kezelte. Az évek során azonban csökkent a résztvevő önkormányzatok száma, elsődlegesen gazdasági okokból, így 2014-ben már csupán 5 község (Ákosfalva, Backamadaras, Csíkfalva, Székelyhodos, Balavásár) hulladékát kezeli a rendszer. A létesítmény havonta nagyjából 20 tonna kartont és 5 tonna műanyag palackot értékesít, illetve üveget – ez utóbbit Bulgáriába exportálva.²⁶

Az Európai Unió a beruházásra adott támogatás feltételeként írta elő, hogy legalább 5 évig működtetni kell a rendszert – ennek már eleget tettek az önkormányzatok, mondta Osváth Csaba, Ákosfalva polgármestere.²⁷ Ugyanakkor csalódottságát is kifejezte, hogy sorra kiléptek az önkormányzatok a projektből, melynek legfőbb oka az volt, hogy az átrakó állomás járműveivel szállítják el a háztartási hulladékokat is a segesvári lerakóba, így jelentősen megnöttek a rendszer működtetésének költségei.

A létesítményt az önkormányzatok az új tervek szerint használatba adják a megyének, amint beindul a megyei hulladékgazdálkodási program. Ennek keretében valószínűleg az önkormányzati társulást korábban alkotó 13 település hulladékkezelését fogja végezni ismét. A megyei integrált hulladékgazdálkodási program ugyanakkor a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal által felvásárolt területek körüli vita, illetve a kakasdi átrakóállomáshoz vezető út, valamint a közművek kiépítése miatt késik – a finanszírozó Európai Bizottság a projekt határidejét 2014. július 31-ig hosszabbította meg.²⁸ A rendszer részét képezi a már megépült kerelőszentpáli hulladéklerakó is, a beruházások befejezését követően kerülhet majd sor az üzemeltetők kiválasztására. Az új rendszer és a szelektív hulladékgazdálkodás népszerűsítésére széleskörű tájékoztató körutat, kampányt is folytattak a megyében.

²⁶ Krónika, 2014.04.01. (2. oldal), Népszerűtlen a nyárádmenti szelektív gyűjtés

²⁷ <http://www.e-nepujas.ro/op/article/megyei-hullad%C3%A9kgazd%C3%A1lkod%C3%A1si-program-r%C3%A9szek%C3%A9nt-m%C5%B1k%C3%B6dik-tov%C3%A1bb-kisg%C3%B6rg%C3%A9ny-hullad%C3%A9k%C3%A1trak%C3%B3-%C3%A1ll%C3%B3>

²⁸

http://www.erdely.ma/kornyezetunk.php?id=160108&cim=haladekot_kapott_az_integralt_hulladeggazdalkodasi_program_maros_megyeben

A romániai helyi hatóságok 2012-től kezdődően – folyamatosan növekvő arányban – kötelesek biztosítani a papír, fém, műanyag és üveg hulladékanyagok szelektív gyűjtését.

Korlátozná az Európai Parlament a műanyag zacskók számát

Az Európai Parlament állásfoglalást fogatott el arról, hogy az 50 mikronnál (0,05 milliméternél) vékonyabb műanyag szatyrok, zacskók számát csökkentenék termékdíjak, piaci korlátozások, vagy akár teljes tilalom bevezetésével. A tervek szerint 2017-re az ilyen zacskók számát a 2010-es szint felére, 2019-re pedig a 80%-ára kellene csökkentenie a tagállamoknak. Kizárólag a húsok, halak és tejtermékek csomagolására használt könnyű műanyagok nem tartoznának a korlátozás alá, a zöldségek és gyümölcsök kizárólag újrafeldolgozott papírból vagy biológiailag lebomló anyagból készült tasakokba kerülhetnének.²⁹

Az Európai Bizottságnak készült tanulmány szerint átlagosan 198 műanyag szatyrot használt minden ember az Európai Unióban 2010-ben, melyből mindössze 23 volt többször használható, a becslések szerint 8 milliárd került a hulladékok közé. Hazánkban éves átlagban – az Országos Hulladékgazdálkodási Ügynökség adatai szerint – 2013-ban 200 millió alá esett az elhasznált műanyag tasakok száma, ami így kevesebb mint 20 darabot jelent évente fejenként. Ehhez hozzátartozik az is, hogy számos üzletlánc alkalmaz biológiailag lebomló zacskókat is, azonban ezek sem természetes anyagból készülnek.³⁰

Az Európai Parlament által elfogadott dokumentum alapján az Európai Parlamenti választások után megkezdődhetnek a témában az egyeztetések az Európai Unió Tanácsával. A végleges szabályokat csak az egyeztetéseket követően fogadhatják el a tagállamok képviselői.

Az idegenhonos özőnfajokra vonatkozó szabályozás vitája

2014. április 16-án elfogadta az Európai Parlament azt a javaslatot, amely előirányozza az Európai Unióban nem őshonos, agresszíven terjedő, ún. idegenhonos özőnfajok kitiltását, visszaszorítását.³¹ Ezen állat- és növényfajok a becslések szerint uniós szinten 12 milliárd euró kárt okoznak évente, ezért a jogszabály arra kötelezi a tagállamokat, hogy vizsgálják meg az ilyen fajok terjedési irányait és állítsanak fel felügyeleti rendszert.

Az új irányelv megerősítené az ellenőrzést az unió határain megelőzendő az özőnfajok bejutását, illetve előírná a tagállamoknak akciótervek készítését. A tiltólistára felkerülő

²⁹ <http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/content/20140411IPR43461/html/MEPs-clamp-down-on-wasteful-use-of-plastic-carrier-bags>

³⁰ <http://greenfo.hu/hirek/2014/04/16/cel-a-teljes-unios-nejlonzacsko-tilalom>

³¹ <http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/content/20140411IPR43471/html/Parliament-backs-EU-wide-plans-to-stem-the-spread-of-invasive-alien-species>

özönfajok importját, kereskedelmét, terjesztését, tartását, tenyésztését, termesztését, szállítását és szabadon engedését is tiltja az új jogszabály. Az Európai Bizottság eredeti javaslata alapján csupán az 50 legveszélyesebb faj került volna fel a listára, azonban az Európai Parlament az egyeztetések során elérte, hogy ne korlátozzák a listára felvehető fajok számát.

A jogszabály célja, hogy az özönfajok terjedésének megakadályozásával ne csökkenjen tovább a biodiverzitás, az özönfajok által okozott károkat mérsékelni lehessen. A rendelet elfogadásáig még hátra van az Európai Tanács jóváhagyása, mely júniusban várható. Ezt követően a rendelet 2015. január 1-i hatállyal léphet életbe.³²

Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékét külön végrehajtási aktus tartalmazza majd, amely aktus tervezetének benyújtására a mostani tervezet egyelőre határidőt nem állapít meg. A jegyzékbe több kritériumnak együttesen megfelelő idegenhonos inváziós faj vehető csak fel. Az adott fajnak a rendelkezésre álló tudományos bizonyítékok alapján képesnek kell lennie arra, hogy a jelenlegi éghajlati viszonyok, illetve az éghajlat előrelátható változása mellett életképes populációt alkosson és a környezetben elterjedjen egy, legalább két tagállam alkotta bioföldrajzi régióban; valószínűsíthetően jelentős káros hatást kell gyakorolnia a biológiai sokféleségre és a kapcsolódó ökoszisztéma-szolgáltatásokra, valamint az emberi egészségre, illetve a gazdaságra. Bekerülésének, megtelepedésének és elterjedésének a megelőzése uniós szintű fellépést kell szükségessé tennie; továbbá valószínűsíthetőnek kell lennie, hogy a jegyzékbe való felvétel ténylegesen megelőzi, minimalizálja vagy mérsékli káros hatásait.

Magyarország leginkább a fehér akác jegyzékre való felkerülésének érdekében tiltakozott, Dr. Fazekas Sándor vidékfejlesztési miniszter szerint az uniós előírások elfogadhatatlanok, mivel a magyar táj részét képezik az akácfák. A témában a természetvédők, méhészek, erdőgazdálkodók és a politikusok komoly vitákat folytatnak.³³

A fajokat felsoroló jegyzék összeállítására egyelőre nem terjed ki a jogalkotási munka, a tervezet csupán a jegyzékbe való bekerülés keretfeltételeit fekteti le. A tervezet körültekintő óvatossággal fogalmaz a fentebb említett kritériumokon túlmenően is, hiszen rögzíti, hogy az idegenhonos inváziós fajok jegyzékébe felveendő idegenhonos inváziós fajok kiválasztásakor különös figyelmet kell fordítani azokra a fajokra, amelyek használata széles körben elterjedt és amelyek jelentős társadalmi és gazdasági előnyökkel szolgálnak a tagállamokban. A szabályozás el kívánja kerülni, hogy a tagállamokra aránytalanul magas költségek háruljanak, s ezt a normaszöveg szintjén is rögzíti. Külön hangsúlyt kap, hogy a Bizottságnak a jegyzékre,

³² <http://www.agroinform.com/aktualis/Ozonfajokrol-dontott-az-EU/20140504-25453/>

³³ <http://greenfo.hu/hirek/2014/04/17/az-ep-megszavazta-a-nem-oszonos-agressziv-fajok-kitiltasat>

majd a későbbi intézkedésekre vonatkozó javaslataiban – a rendelet alapvető céljainak sérelme nélkül – figyelembe kell vennie a társadalmi-gazdasági szempontokat is.³⁴

Utóbbiak összhangot mutatnak Orbán Viktor miniszterelnök és José Manuel Barroso, az Európai Bizottság elnökének személyes találkozásán elhangzottakkal, miszerint Barroso „kegyelmet adott” a magyar akácnak.³⁵ A formálódó szabályozás jelenleg megismerhető részletei arra engednek következtetni, hogy a fehér akác magyarországi helyzetét a rendelet valóban nem fogja befolyásolni. A tagállamoknak – így Magyarországnak is –, lesz beleszólása a jegyzék összeállításába és minden további változtatásába is. A jegyzék összeállítása kapcsán a Bizottság egyértelműen kinyilvánította azt a szándékát, hogy elsősorban azokra az inváziós, idegenhonos fajokra kíván koncentrálni, amelyek még nem jelentek meg az Unió területén, illetve még inváziójuk kezdeti szakaszán állnak.

³⁴ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2014-0425+0+DOC+XML+V0//HU>

³⁵ <http://mno.hu/belfold/orban-viktor-kiallt-az-akac-mellett-1225310>